

TRIODUL

DUMINICA

A DOUA A SFÂNTULUI ȘI MARELUI POST

numită și

A SFÂNTULUI GRIGORE PALAMA

Mulțumiri celor care au contribuit la redactarea acestui text

www.teologie.net

2015

LA VECERNIE, SÂMBĂȚĂ SEARA

La Doamne, strigat-am... se pun stihirile pe 10, cântând: trei stihiri ale Învierii, trei ale lui Anatolie și aceste patru ale sfântului, glasul al 2-lea:

Podobie: Cu ce cununi de laude...

Cu ce cântări de laude vom lăuda pe ierarhul? Trâmbița teologiei, gura cea insuflată de focul darului, cinstitul locaș al Duhului, stâlpul Bisericii cel nemișcat, bucuria cea mare a lumii, râul înțelepciunii, sfeșnicul luminii, steaua cea luminoasă, care luminează făptura.

Cu ce flori de laude vom încununa pe ierarhul? Pe apărătorul adevăratei evlavii și protivnicul nelegiuirii, pe ocrotitorul cel călduros al credinței, pe marele conducător și învățător; lira cea plină de bun sunet a Duhului, limba cea strălucitoare ca aurul, izvorul care izvorăște ape de vindecări credincioșilor; pe marele și minunatul Grigorie.

Cu ce buze noi, pământenii, vom lauda pe ierarhul? Pe învățătorul Bisericii, pe vestitorul dumnezeieștii lumini, pe cunoscătorul tainei celei cerești a Treimii. Podoaba cea mare a monahilor; pe cel ce a strălucit cu fapta și cu gândirea la cele de sus; lauda Tesalonicului, care are în ceruri pe cel din aceeași cetate, pe izvorătorul de mir, dumnezeiescul și preaminunatul Dimitrie.

Slavă..., glasul al 6-lea:

Cuvioase de trei ori fericite, preasfinte părinte, păstorule cel bun și ucenic al mai-Marelui păstorilor, Hristos, cel ce ți-ai pus sufletul pentru oi; însuși și acum, Grigorie de Dumnezeu purtătorule, părintele nostru, cu rugăciunile tale cere să se dăruiască nouă mare milă.

Și acum..., a Născătoarei, cea dintâi a glasului.

LA LITIE

Stihira hramului, Slavă..., Și acum... a Născătoarei.

LA STIHOAVNĂ

Stihirile Învierii, apoi Slavă..., glasul al 8-lea:

Limba cea trează spre învățătură, răsunând în urechile inimilor, ridică sufletele celor nepăsători, și prin cuvintele tale cele grăitoare de Dumnezeu scară se află, suind pe cei de pe pământ la Dumnezeu. Pentru aceasta, Grigorie, minunea Tesaliei, nu înceta rugându-te lui Hristos, să lumineze cu dumnezeiasca lumină pe cei ce te cinstesc pe tine.

Și acum... a Născătoarei: Fecioară, care nu știi de mire... (caută înapoi la Duminica lăsatului sec de carne), Acum liberează... Sfinte Dumnezeule... După Tatăl nostru... troparul: Născătoare de Dumnezeu... (de trei ori), și cealaltă urmare a Privegherii.

DUMINICĂ DIMINEAȚA LA UTRENIE

La Dumnezeu este Domnul... troparul Învierii (de 2 ori).

Slavă... al sfântului, glasul al 8-lea:

Luminătorule al dreptei credințe, sprijinul Bisericii și învățătorule, podoaba monahilor, apărătorule cel nebirit al teologilor; făcătorule de minuni Grigorie, lauda Tesalonicului, propovăduitorule al harului, roagă-te pururea să se mântuiască sufletele noastre.

Și acum... al Născătoarei: Cel ce pentru noi Te-ai născut...

Obișnuitele Catisme apoi antifoanele glasului. Toată suflarea... Evanghelia Utreniei ce va fi de rând. Învierea lui Hristos... Psalmul 50. Slavă... glasul al 8-lea: Ușile pocăinței deschide-mi... Și acum..., În cărările mântuirii...

Apoi stihira, glasul al 6-lea: Stih: Miluiește-mă Dumnezeule... La mulțimea faptelor mele...

Canoanele: din Octoih al Învierii cu irmosul pe 4, al Triodului pe 4 și al sfântului din Minei pe 6.

CANONUL Triodului
Cântarea 1, glasul al 8-lea:

Irmos: Pe Faraon cel ce se purta...

Luând noi glasul desfrânatului, cu fierbinți lacrimi cădem către Tine, Părintele și Dumnezeuul tuturor, strigând: Am greșit depărtându-ne de la Tine, necurăției slujind! Deci primește pocăința noastră.

Defăimând starea cea împărătească pe care mi-ai dăruit-o mie, Cuvinte, rău m-am osândit, ca cel ce iubind dulceața păcatului, m-am asemănat animalelor. Dar Tu, Mântuitorule, Cel ce pentru mine om Te-ai făcut, păzește-mă cu îndurarea Ta.

În genunchi cad ca și desfrânatul cel de demult, Stăpâne Doamne. Deci Tu grăbind primește-mă, și îmbrățișându-mă cu mâinile, dăruiește-mi chipul mântuirii Tale, și în loc de argat, Iubitorule de oameni, fă-mă iarăși fiu al Tău.

A Născătoarei de Dumnezeu:

De dumnezeiasca arătare firea omenească prin tine s-a învrednicit, că tu una părtinitoare ai fost, Fecioară, către Dumnezeu omul. Pentru aceasta ca pe o Născătoare de Dumnezeu, toți, după vrednicie te mărim.

Alt Canon, al sfântului
Cântarea 1, glasul al 4-lea:

Irmos: Deschide-voi gura mea...

Veniți, dumnezeiești ritor și cei mai aleși dintre teologi, veniți limbile cele de Dumnezeu grăitoare, adunați-vă întru una, ca să laudați după vrednicie pe ritorul Duhului, pe dumnezeiescul Grigorie.

Să fie laudat de mine stâlpul credinței, apărătorul Bisericii, marele Grigorie, prea alesul păstor al Tesalonicului, cu adevărat podoaba cetei ierarhilor.

Slavă...

Din pruncie ai dorit viața cea mai bună, și din tinerețe ai iubit, părinte, înțelepciunea cea desăvârșită; și întocmai cu obiceiurile și cu gândul te-ai arătat cu cel de un nume cu tine, dumnezeiescul Grigorie.

Și acum..., a Născătoarei:

Fii mie, Preacurată, cale vieții mele, povățuindu-mă spre dumnezeieștile locașuri, că am rătăcit și alunec spre prăpăștiile răutății, din care ridică-mă cu mijlocirea ta.

Catavasie:

Deschide-voi gura mea...

Cântarea a 3-a:

Irmos: Doamne, Cel ce ai făcut...

Înfricoșându-mă de lucrurile mele și de înstrăinarea cea cu depărtare, și de risipirea bogăției Tale, pe care am cheltuit-o în desfrânări, întru pocăință strig către Tine, Dumnezeule și Părintele meu: Greșit-am, mântuiește-mă.

Greșind pe pământ, mă înfricoșez de cer; că am să fiu muștrat la judecată, când toți vor sta de față, Cuvinte, fiind judecați cu dreapta Ta judecată.

Întunecatele și spurcatele mele gânduri mă hrăneau, când de la Tine, Mântuitorule, mă depărtasem eu, păcătosul. Iar acum strig: Greșit-am! Greșit-am, mântuiește-mă, pe mine cel ce cu căldură alerg la îndurarea Ta.

A Născătoarei de Dumnezeu:

Frământătura lui Adam s-a îndumnezeit, Fecioară; că din pântecul tău purtător de trup S-a arătat Dumnezeu, prin Care am fost chemați din osânda cea de demult, cei înșelați, cu nădejdea îndumnezeirii.

Alt Canon

Irmos: Pe ai tai cântăreți...

Păzind curgerile dumnezeieștilor tale învățături, scăpăm de toată uneltirea celor de rea credință și alungăm toate cetele lor, cu sfințitele tale scrieri, Grigorie.

Înțelepciunile nebunești ale celor cu rea credință ai stricat, fericite, având în inima ta înțelepciunea lui Dumnezeu cea ipostatnică, prin care cu sunet ai sfărâmat deșartele lor îngâmfări.

Slavă...

Omorându-ți toată plăcerea trupului celui stricăcios, înțelepte, sihăstrește ți-ai înviat mișcările sufletului și l-ai făcut pe el organ dumnezeiesc al teologiei.

Și acum..., a Născătoarei:

În cunoștința minții și cu voință, am iubit cu râvnă viața cea de rușine și de risipă; dar cu dumnezeiasca dragoste leagă-mă, Fecioară, mireasă a lui Dumnezeu, prin dumnezeiască rugăciunea ta.

CONDAC, glasul al 4-lea:

Acum s-a arătat vremea cea de lucrare, lângă uși stă judecata; să ne sculăm dar postind, să aducem lacrimi de umilință, împreunate cu milostenie, strigând: Greșit-am mai mult decât nisipul mării. Ci iartă, Făcătorule al tuturor, ca să luăm cununile nestricăciunii.

SEDEALNA, glasul al 4-lea:

Podobie: Degrab ne întâmpină...

Înșelătoria celor rău-credincioși ai ars-o, înțelepte, și credința ortodocșilor bine ai arătat-o și ai luminat lumea. Pentru aceasta purtător de biruință te-ai arătat, stâlp Bisericii și arhieru adevărat. Deci nu înceta rugându-te lui Hristos, să ne mântuiască pe noi pe toți.

Slavă..., Și acum..., a Născătoarei:

Primește degrob rugăciunile noastre, Stăpână, și le du Fiului și Dumnezeului tău, Doamnă cu totul fără prihană. Stinge supărările hulitorilor, doboară vicleniile și surpă, Precurată, îndrăzneala celor rău credincioși, care se întrarmează asupra robilor tai.

Cântarea a 4-a:

Irmos: Tu ești puterea mea...

Lepădând părinteștile porunci, dumnezeiasca bogăție ce mi-ai dăruit în dulcețile patimilor am cheltuit-o; pentru aceasta ca cel ce cu mărturisire mă căiesc, nu Te scârbi de mine, Stăpâne.

Cu dumnezeiască cuviință primind sărăcia, pe mine cel ce demult m-am depărtat, cheamă-mă către Tine; și spre veselie mă rânduiește, Iubitorule de oameni, ajutând cu trupul Tău cel dumnezeiesc, Cuvinte, chemării mele.

Prin lacrimi neîncetate să ne mântuim de veșnicele chinuri, pe care le-a gătit Dumnezeu viclenelor duhuri. Ca fiul cel pierdut strigând: Greșit-am Ție, Părinte! Dar primește-ne pe toți cei ce alergăm la milostivirea Ta.

A Născătoarei de Dumnezeu:

Cuvântul Cel ce este fără început cu Tatăl și cu Duhul, din Fecioara cea neispită de bărbat Se naște afară de legea firii; și a rămas ceea ce era, și în ceea ce a primit de la noi iarăși a rămas. Că este un Fiu în două firi, păzind întru amândouă cele ale firii.

Alt Canon

Irmos: Sfatul cel neurmat...

Deschizându-ți gura ta, părinte înțelepte, ai propovăduit înțelepciunea lui Dumnezeu, la care ai gândit în inima ta pururea; și pe Varlaam cel deșert neînțelept și fără minte l-ai arătat.

Apus-ai sub pământ, după legea firii, soare cel preadulce; dar vei răsări de dimineață cu Hristos, Soarele cel neapus, Cel ce caută spre toți prin rugăciunile tale.

Slavă...

Arătat-te-a harul lui Dumnezeu pe tine, fericite, laudă și sprijin prea mare ortodocșilor și păstor bun și al doilea teolog și turmei păzitor neadormit.

Și acum..., a Născătoarei:

Deschide-mi urechile sufletului, Maică a lui Dumnezeu, ceea ce ai născut pe Cel ce a deschis mai înainte urechile surdului, și mă învrednicește a lua în urechi dumnezeieștile cuvinte și a le împlini.

Cântarea a 5-a:

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat...

De bogățiile și de dumnezeieștile daruri m-am lipsit, ducându-mă departe, unde m-am topit de foamea bunătăților vieții; dar Tu, Părinte, ca un bun umple-mă de dulceața și de mărirea cea de demult, pentru bună îndurarea Ta.

Primind gândul celui pierdut, care și-a cheltuit viața întru desfrânări, să alergăm către milostivul Părinte cu neîndoită credință și cu inimă înfrântă, ca să primim și noi iertarea păcatelor.

Nu întârzia, suflete al meu, petrecând în locuri depărtate, ci degrab aleargă mărturisindu-te lui Dumnezeu și Tatălui, ca să iei dezlegare pentru relele ce ai săvârșit, viața cheltuindu-ți în desert.

A Născătoarei de Dumnezeu:

Soarele dreptății, Cel ce se poartă pe nor luminos, întru tine Îl vedem, Preacurată Fecioară, purtându-Se, Care gonește întunericul nebuniei idolești și luminează cu adevărată înțelegere.

Alt Canon

Irmos: Spăimântatu-s-au toate...

Cu secera cuvintelor tale și cu sfințitele scrieri, ai tăiat eresurile cele spinoase și vlăstarele neghinelor străine; și ai semănat semințele Ortodoxiei cele de dreaptă credință, Ierarhe Grigorie.

Cuvintele tale preaînțelepte și cinstitele scrieri sunt rouă cerească, miere din piatră, pâine îngerească celor ce aleargă la tine; mursă de miere, mâncare preaplăcută, îndulcire și izvor de apă vie, Grigorie.

Slavă...

Învățător obștesc te cunoaște pe tine pământul și marea, stâlp sfințit al Ortodoxiei și cinstită armătură a dumnezeieștilor dogme, sfințit înțelept cuvântător de Dumnezeu, împreună-locuitor și părtaș și întocmai la obicei cu Apostolii.

Și acum..., a Născătoarei:

Cu râurile umilinței spală întinăciunea inimii mele, Fecioară Preacurată, și-mi dăruiește chipuri de pocăință, cu sfințitele tale rugăciuni cele către înduratul Dumnezeu, pe Care în chip de negrăit L-ai născut.

Cântarea a 6-a:

Irmos: Rugăciunea mea voi vărsa...

Fiul Tău cel mai tânăr am fost, și bogăția Ta prin deprinderea relei viețuiri am cheltuit-o, și darurile Tale le-am pierdut și de bunătățile Tale m-am lipsit. Vin deci către Tine, Părintele și Dumnezeul meu, cerându-mi iertare.

Înstrăinare fără omenie am aflat, și a paște porcii m-am osândit, și bogăția mea pe care pentru milostivire mi-ai dat-o, degrab am risipit-o și am rămas gol de toate. Ci Tu, ca Dumnezeul meu, miluiește-mă!

Nu am îndrăzneală, Iubitorule de oameni, a privi și a vedea nemăsurată înălțimea Cerului, fiindcă am greșit; nici a mă numi fiu al Tău eu, păcătosul. Ci în dar mă iartă, Cel ce ai nemăsurată milă.

A Născătoarei de Dumnezeu:

Negrăită este nașterea ta și nepovestit este chipul nașterii, Fecioară, ceea ce ai născut mai presus de minte pe Dumnezeu, avându-ți fecioria neîntinată. Pentru aceasta pe tine, ca pe cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, după vrednicie te mărim.

Alt Canon

Irmos: Înțelepților de Dumnezeu...

Ruptu-s-a deșarta întărâtare și limba lui Varlaam celui fără minte, cu cuvintele și cu dogmele și cu ascuțirea minții înțeleptului împărat și cu a ta, Grigorie.

Dumnezeiasca liră a Duhului, trâmbița care a vestit luminat tainele lui Dumnezeu, pe marele ierarh al Tesalonicului, limba cea de Dumnezeu cuvântătoare, cu cântări să o cinstim.

Slavă...

Povățuind pe popor oarecând ca un stâlp de foc, ai ars pe vrăjmașii credinței: iar adunările credincioșilor le-ai luminat, de Dumnezeu înțelepțite, Părinte Grigorie.

Și acum..., a Născătoarei:

Stăpână Preacurată, fii mie liniște și liman de mângâiere, trecându-mă la dumnezeiescul țărm cel fără de valuri și alinându-mi furtuna patimilor mele.

CONDAC, glasul al 8-lea:

Podobie: Apărătoare, Doamnă...

Pe tine, organul înțelepciunii, cel sfințit și dumnezeiesc, trâmbița cuvântării de Dumnezeu cea strălucită, cu un glas te laudăm, Grigorie de Dumnezeu grăitorule. Ci, cel ce stai ca o minte înaintea Minții celei dintâi, către Dânsul îndreptează mintea noastră, Părinte Grigorie, ca să strigăm ție: Bucură-te, propovăduitorule al harului.

ICOS

Înger te-ai arătat pe pământ, vestind oamenilor cele dumnezeiești, ce nu se pot grăi. Că având minte omenească și trup, cu glasuri ca ale celor fără de trupuri, ne-ai făcut pe noi de ne-am minunat, de Dumnezeu-Grăitorule, a striga ție acestea: Bucură-te, cel prin care a fost gonit întunericul! Bucură-te, cel prin care a venit lumina! Bucură-te, vestitorule al Dumnezeirii celei nezidite! Bucură-te, văditorule al celei zidite și nebune cu adevărat! Bucură-te, cel ce ai spus că firea lui Dumnezeu este înălțime neajunsă! Bucură-te, cel ce ai zis că lucrarea Lui este adâncime, care nu se poate lesne vedea! Bucură-te, că slăvirea lui Dumnezeu bine ai vestit-o! Bucură-te, că părerile făcătorilor de rele le-ai muștrat! Bucură-te, luminătorule, cel ce ai arătat Soarele! Bucură-te, paharule care dai băutură nemuritoare! Bucură-te, prin care strălucește adevărul! Bucură-te, prin care s-a întunecat minciuna! Bucură-te, propovăduitorule al harului.

SINAXAR

LA DUMINICA A DOUA A POSTULUI MARE

Sinaxarul din Minei, apoi acesta.

În aceeași zi, în Duminica a doua a Sfântului și Marelui Post facem pomenirea celui între sfinți Părintelui nostru Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului.

Acest fiu al dumnezeieștii și neînseratei lumini, cu adevărat om al lui Dumnezeu și minunat rob și slujitor al lui Dumnezeu, se trăgea din Asia, din părinți de neam și slăviți. S-a silit să-și împodobească cu virtute și învățătură nu numai pe omul cel din afară și văzut, ci cu mult mai mult pe cel lăuntric și nevăzut. Pe când era încă în frageda copilărie i-a murit tatăl lui. Mama sa l-a învățat și l-a crescut atât pe el cât și pe frații și surorile lui în învățătura și în legea Domnului și în Sfintele Scripturi. A ajuns însă bun cunoscător și al învățăturii laice, căci a urmat la dascăli învățați. Grigorie, isteț din fire, având o râvnă potrivită, a adunat în scurtă vreme tot felul de cunoștințe, încât ajungând la vârsta de douăzeci de ani, și socotind pe toate o nimica și mai înșelătoare decât visurile, căuta să alerge sus la Dumnezeu, pricina și dătătorul oricărei înțelepciuni, și printr-o viețuire mai desăvârșită să-și afierosească lui Dumnezeu toată ființa sa. De aceea a descoperit mamei sale scopul său iubitor de Dumnezeu,

dorul și dragostea înflăcărată de Dumnezeu, ce-o avea de multă vreme. Cu acest prilej a aflat că și ea nutrește de mult aceleași gânduri și că-și găsește desfătarea în aceleași lucruri ca și el. A adunat deci mama îndată în jurul ei pe copiii săi și le-a zis cu veselie: «Iată eu și pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu!». Apoi a încercat să afle ce părere au ei despre cele bune și le-a descoperit țelul fratelui lor mai mare. Acesta, întrebuițând mai multe cuvinte din inimă decât din minte, i-a convins să urmeze cu bucurie aceleași dorințe ca și el și să fugă de lume. De aceea, după ce și-a împărțit, după sfatul evanghelic, toată averea la săraci și a părăsit cu suflet ușurat favorurile împărătești și cinstea și zgomotele din palatele împărătești, a urmat lui Hristos. Pe mama și pe surorile sale le-a băgat într-o mănăstire de călugărițe, iar el împreună cu frații săi s-a dus în muntele sfințeniei, supranumit Atos. Dar pentru că timpul n-a îngăduit să trăiască la un loc, a sfătuit pe frații săi să rămână în alte mănăstiri și acolo să-și ducă viața după plăcerea lui Dumnezeu, iar el s-a dat în ascultarea unui bătrân minunat numit Nicodim, care trăia în isihie numai pentru Dumnezeu. De la acesta a învățat cu fapta, în umilința sufletului, toată porunca și toată virtutea. A mai dobândit aici, în descoperire tainică, și sprijinul și ajutorul nebiruit de nimeni al Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu. După mutarea lui Nicodim către Dumnezeu, a trăit câțiva ani în Marea Lavră cu multă râvnă și cu minte încărunțită. De dragul isihiei însă a plecat din Marea Lavră și a îmbrățișat pustia. Adăugând totdeauna dor lângă dor și dorind neconținut cu tărie să fie cu Dumnezeu, s-a dat pe sineși unei vieți covârșitor de aspre. Înfrânându-și de pretutindeni prin rugăciune stăruitoare simțurile, înălțându-și mintea la Dumnezeu, petrecându-și tot timpul în rugăciune, studiind cele dumnezeiești și întocmindu-și într-un chip foarte bun viața, învingea cu mare putere, prin ajutorul lui Dumnezeu, luptele ce i le dau demonii; curățindu-și sufletul cu izvoare de lacrimi prin privegheri de nopți întregi, a ajuns vas ales al harurilor dumnezeiescului Duh și avea adeseori vedenii dumnezeiești. Și ceea ce-i mai minunat este că nu și-a schimbat felul lui aspru de viață, cu toate că a plecat din pricina năvălirilor ismailiților, în Tesalonic, și a fost silit să locuiască în unele orașe.

După mulți ani, după ce și-a curățit desăvârșit și trupul și sufletul, cu voia lui Dumnezeu, a primit marele har al preoției. Și săvârșea tainele preoției ca unul care n-avea trup și era, ca să spun așa, în afară de el însuși, încât sufletele celor care se uitau la el, se pocăiau numai văzându-l. Era cu adevărat mare și era cunoscut de cei care trăiau după plăcerea lui Dumnezeu ca un purtător de Duh. Se arăta un astfel de om și celor care vedeau faptele lui: avea putere împotriva demonilor; izbăvea pe cei cuprinși de înșelăciunea și uneltirea lor; făcea ca pomii neroditori să dea roade; vedea mai dinainte cele viitoare și era împodobit și cu celelalte haruri și roade ale dumnezeiescului Duh. Dar pentru că săvârșirea virtuții stă în puterea noastră, iar căderea în încercări nu stă în puterea noastră, și fără încercări nu este nici desăvârșire și nici arătarea credinței noastre în Dumnezeu — căci împreună-lucrarea faptei bune și a dorinței de bine desăvârșește pe omul care trăiește după Dumnezeu — a îngăduit Dumnezeu să cadă acest mare bărbat în felurite și neconținute încercări, pentru ca prin toate acestea să se arate cu adevărat desăvârșit. Ce minte poate să-și închipuie câte i s-au întâmplat? Ce cuvânt poate să rostească uneltirile mai mari decât cele dinainte ale cumplitului vrăjmaș și acuzațiile și bârfelile aduse lui de noii luptători împotriva

lui Dumnezeu? Cine poate să spună cit de mult a luptat pentru credință timp de douăzeci și trei de ani, suferind din partea vrăjmașilor vătămări și felurite necazuri?

Fiara italiană, Varlaam din Calabria, care se credea grozav în înțelepciunea laică și socotea în deșertăciunea propriilor lui gânduri că știe toate lucrurile, a pornit război cumplit împotriva Bisericii lui Hristos, a dreptei noastre credințe, și a tuturor celor care o țineau cu tărie. Varlaam învăța nebunește că harul comun Tatălui și Fiului și Sfântului Duh și lumina veacului ce va să fie, prin care vor străluci și dreptii ca soarele, în chipul în care și Hristos a arătat-o strălucind ca soarele pe Muntele Taborului, și pe scurt toată puterea și lucrarea Dumnezeirii tripostatice, este cu totul deosebită de firea dumnezeiască și este creată. Iar pe cei care cugetau drept, că acea dumnezeiască lumină este necreată și că toată puterea și lucrarea dumnezeiască nu sunt nicidecum însușiri noi printre însușirile firești ale lui Dumnezeu, pe toți aceștia, prin cuvinte și prin scrieri mari îi numea închinători la doi dumnezei și închinători la mai mulți dumnezei, după cum ne numesc și iudeii, Sabelie și Arie.

Pentru a vădi rătăcirea lui Varlaam, Biserica a trimis la Constantinopol pe dumnezeiescul Grigorie, ca un luptător al credinței și ca un cunoscut apărător, dar mai bine spus și ca acuzator și ca acuzat. Dumnezeiescul împărat Andronic al patrulea Paleologul, apărător al dreptei credințe, a adunat un sfânt sinod. Când a venit la acest sinod și Varlaam – cu învățăturile lui eretice spuse mai sus și cu acuzațiile aduse împotriva credincioșilor – marele Grigorie, plin de dumnezeiescul Duh, și îmbrăcat cu putere nebiruită de sus, a astupat acea gură deschisă împotriva lui Dumnezeu și în sfârșit a biruit-o; a prefăcut în cenușă, prin cuvântări arzătoare și prin scrieri, ereziile lui asemănătoare spinilor. Pentru că n-a mai putut suferi rușinea, vrăjmașul dreptei credințe a fugit la latini, de unde a și venit. În sinod Grigorie, după ce a muștrat pe Varlaam, a muștrat și pe Polichindin și prin cuvântări împotriva lui a nimic scrierile lui. Cu toate acestea partizanii pierzaniei aceluia nu încetau de a purta război Bisericii lui Dumnezeu. Spre a le fi stavilă, silit mai mult de sfântul sinod și chiar de împărat, și înainte de toate prin voia dumnezeiască, Grigorie a fost înduplecat să se urce pe scaunul arhiepiscopal și să fie păstor sfintei Biserici a Tesalonicului. Îmbrăcat cu acest har, a dat cu bărbăție și stăruință cu mult mai multe lupte decât înainte pentru credința ortodoxă. Pe mulții, cumpliții și viclenii partizani ai lui Achindin și Varlaam, care se arătau ca niște pui înverșunați ai unor înverșunate fiare sălbatică, ca și învățăturile și scrierile lor, i-a combătut cu fel de fel de argumente, prin cuvântări și scrieri de Dumnezeu insuflate, nici o dată sau de două ori, sau de trei ori, ci de multe ori și în multe împrejurări, nici numai în timpul unui împărat sau patriarh, ci în timpul a trei împărați, care au luat sceptrul împărăției unul după altul și în timpul tot atâtor patriarhi și a multor sinoade. Dar în sfârșit i-a biruit. Unii îndărătnici, socotind o nimica dreptatea dumnezeiască, au rămas în rătăcirea lor. Așa s-a întâmplat cu toate ereziile.

Pe scurt, acestea și atât de mari sunt biruințele marelui Grigorie împotriva răucredincioșilor. Dar Dumnezeu, pe căi nespuse, l-a trimis învățător și în răsărit. Din Tesalonic a fost trimis sol în Constantinopol ca să potolească certurile dintre împărați. A fost prins însă de agarineni și ținut în stăpânirea lor un an întreg. Ca un luptător a mers din loc în loc și din oraș în oraș, învățând cu mult curaj Evanghelia lui Hristos. Pe cei tari îi întărea însă și mai mult și-i sfătuia să stăruie în credință, iar pe cei șovăielnici, care aveau unele îndoieli și-i

puneau întrebări cu privire la cele ce se petreceau pe acea vreme, îi sprijinea cu înțelepciunea dumnezeiască și le dădea cea mai buna dezlegare tuturor întrebărilor ce i le puneau. Iar cu ceilalți care s-au rupt în chip nenorocit de creștini și își bat joc de dogmele noastre: de iconomia întrupării Domnului și Dumnezeului nostru, de cinstita cruce, de cinstitele icoane cărora ne închinăm, de multe ori le vorbea cu îndrăzneală. Mai mult încă vorbea și despre Mahomed și despre multe alte întrebări ce-i erau puse. Prin răspunsurile pe care le dădea pe unii îi uimea, iar pe alții îi înfuria împotriva lui, și își întindeau mâinile spre el și i-ar fi pus mucenicește capăt zilelor, dacă, prin purtarea de grijă a Lui Dumnezeu, n-ar fi fost cruțat cu nădejdea răscumpărării sale cu bani. Acest lucru s-a întâmplat, și marele Grigorie a fost eliberat de niște creștini iubitori de Hristos. Și așa a plecat îndată, mucenic nesângerat, la turma sa.

Pe lângă multe și mari daruri și merite deosebite ce avea, a fost împodobit și el cu semnele Lui Hristos, având în el, după cum spune Pavel, lipsurile lui Hristos (Col. 1, 24). Iar ca să arătăm însușirile lui deosebite le vom numi pe acestea: era peste măsură de blând și smerit, însă nu când era vorba de Dumnezeu și de cele dumnezeiești; în acestea era mare luptător; era fără ură și îngăduitor; căuta, atât cât îi sta în putință, să răsplătească cu bine pe cei care se purtau rău cu el; nu primea cu ușurință cuvintele ce se spuneau împotriva unora; era răbdător și cu suflet mare în greutățile ce veneau asupra lui de fiecare dată; era mai presus de orice plăcere și slavă deșartă; era totdeauna simplu în toate trebuințele trupului, deși cu timpul trupul lui se slăbise cu totul; blândețea, liniștea și neconținută lui bunăvoință a tăriei sufletului său se desăvârșise atât de mult în el, încât aceste însușiri se arătau și pe dinafară celor care-l priveau; în toate totdeauna înțelegător, atent și ordonat. Ca o urmare a acestor însușiri, aproape niciodată ochii lui nu-i erau seci de lacrimi, ci purtau în ei izvoare de lacrimi.

Deci așa a luptat vitejește de la început până la sfârșit împotriva patimilor și a demonilor; a alungat departe de Biserica lui Hristos pe eretici, înfățișând limpede în cuvântări și în scrieri credința ortodoxă, iar prin ele a pecetluit oarecum toată Scriptura cea insuflată de Dumnezeu, după cum și ea, care-i sfârșit și pecete a vieții și cuvântului sfinților, a pecetluit viața și cuvântul lui; a păstorit apoi, apostolește și bine-plăcut lui Dumnezeu, turma lui timp de treisprezece ani, a împodobit-o cu predici morale și a condus-o spre staulul cel ceresc. Și, ca să spunem așa, spre a se arăta ajutor de obște și al ortodocșilor în viață și al celor ce vor veni, s-a mutat la viața cea mai presus de lume în anul 1362 de la Hristos, trăind în total 63 de ani. Duhul și l-a dat în mâinile lui Dumnezeu, iar trupul, sfintele lui moaște, le-a lăsat turmei. Sfintele lui moaște și astăzi se păstrează în Mitropolia din Tesalonic, neobișnuit de strălucite și de slăvite, ca o moștenire și comoară neprețuită. De fiecare dată fac minuni celor ce se apropie de ele cu credință, dăruiesc izbăvire de tot felul de boli, despre care povestește multe istoria Sfântului Grigorie.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Dumnezeule, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi. Amin.

Cântarea a 7-a:

Irmos: Tinerii cei ce merseseră...

Îndrăzneală nu am a mă numi fiu al Tău, Părinte, Iubitorule de oameni, ci Te rog fă-mă ca pe unul din argații Tăi, și nu Te îngrețoșa de mine cel ce strig: Dumnezeuul părinților noștri, bine ești cuvântat.

Spurcându-ne viața prin viețuirea păcătoasă și pierzându-ne bunul neam cel dintâi, prin fierbinte pocăință să alergăm către Cel unul, Părinte al nostru și Dumnezeu, ca să luăm mântuire.

Aspru stăpân este cel căruia m-am osândit a-i robi; tare și nesuferită foame am răbdat, plătând porcilor. Ci întorcându-mă, strig: Mântuitorule, mântuiește-mă!

A Născătoarei:

Firea cea muritoare ai înviat-o, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ceea ce una ai născut viața; drept aceea, pe tine credincioșii mântuire te știm, ca ceea ce ai născut cu trup pe Dumnezeuul părinților.

Alt Canon

Irmos: N-au slujit făpturii...

Cei ce cinstesc cuvintele și scrierile tale, Grigorie, se învață cunoștința lui Dumnezeu, se arată plini de înțelepciunea cea duhovnicească, și teologhisește propovăduiesc darul cel nezidit și lucrarea lui Dumnezeu.

Sabia și arcurile celor rău credincioși tu de tot le-ai sfărâmat, și trufia lui Varlaam și toată puterea ereticilor, ca o țesătură de păianjen ai risipit-o, ca și cu o piatră preamare ierarhe.

Slavă...

Pecetluitu-s-a cu cuvintele și cu dogmele și cu scrierile tale, Grigorie, credința celor binecredincioși și îndrăzneala eresurilor a conținut, și amenințarea dreptei credințe și tăria celor rău credincioși a încetat.

Și acum..., a Născătoarei:

Noi, cei uscați de bolile patimilor, știindu-te cu adevărat izvor de tămăduiri, scoatem ape de mântuire dumnezeiești și strigăm: Bine este cuvântat, Preacurată, rodul pântecelui tău.

Cântarea a 8-a:

Irmos: De șapte ori cuptorul...

Bogăția cea nemăsurată și multă milostivirea Ta o vedem, Stăpâne, cei ce credem în Tine. Pentru aceasta toți cu căldură împreună cu desfrânatul cădem către Tine. Primește pe cei ce Ți-au greșit și la Tine au alergat; că nu este, Milostive, păcat care să poată birui iubirea Ta de oameni.

Pentru milostivire, Stăpâne, pe Tine te-ai smerit, și Te-ai apropiat fiilor Tăi celor căzuți; că Însuși, Iubitorule de oameni, pe cei căzuți îi întâmpini și, sărutându-i, mântuire le dăruiești. Și de va și cădea jos cineva, milostiv fiind, ca un iubitor de oameni, nu Te mânia.

Cea mai înfricoșătoare judecată mă va întâmpina, o Stăpâne! Că văzându-Te fără răutate și iubitor de oameni, nu alerg către Tine ca să strig cu glasul desfrânatului, ci în lenevire îmi petrec viața. Tu dar fii mie milostiv și de osânda aceea, prin pocăință, mult-îndurate, mântuiește-mă.

Nu trei Dumnezei slăvim, ci o Dumnezeire, iar trei Ipostasuri cinstim cu adevărat. Pe Tatăl cel nenăscut și pe Fiul cel născut din Tatăl și pe Duhul Sfânt cel purces din Tatăl, pe Dumnezeu unul în trei; deși numirea fiecăruia, ca un Dumnezeu ce este, cu credință se slăvește.

A Născătoarei:

La multe năpaste sunt supus, și cu viforul întristărilor înecat. Ci cu rugăciunile tale mântuiește-mă, ceea ce ești limanul mântuirii, Preacurată, și din toate răpindu-mă, mă mântuiește. Ca pe tine după vrednicie, ca pe o caldă folositoare, și de Dumnezeu Născătoare, să te măresc întru toți vecii.

Alt Canon

Irmos: Tinerii cei binecredincioși

Stai acum împreună cu teologii lângă scaunul Celui preaîndurat, fiind asemenea cu dânșii și întocmai la obiceiuri, preaînțelepte Grigorie, mai întâi șezătorule pe scaunul Tesalonicului, podoaba ierarhilor, strălucit împodobit fiind cu mărirea arhieriei, și servind lui Dumnezeu.

Știind Dumnezeu curăția gândului tău și mai înainte de pânțec și de zămislire, a grăit lămurit credinciosului și dumnezeiescului împărat că erai să fii apărător nebiruit al Bisericii. Pentru aceasta, prin întărire canonicască ai fost uns cu mirul arhieriei.

Slavă...

Se biruiește arătat și se spulberă adunarea lui Polichindin de mâna ta și de înțeleptele tale cuvinte, prealăudate Grigorie, mai întâi șezătorule pe scaunul Tesalonicului. Si precum pierе fumul, așa a pierit adunarea cea putredă, prin limba ta cea cu glas de tunet și de teolog.

Și acum..., a Născătoarei:

Cuvântul lui Dumnezeu din bunătatea Sa cea desăvârșită, întru tine, Fecioară, a împodobit firea omenească cea cufundată în patimi, și toată a înnoit-o și a sfințit-o. Pentru aceasta cei prin tine mântuiți, te slăvim întru toți vecii.

Cântarea a 9-a:

Irmos: Spăimântatu-s-au de aceasta...

Bucurie și veselie se face acum pentru mine, junghiindu-se vițelul Tău; umple de aceasta și sufletul meu cel ce nădăjduiește spre Tine, Dumnezeule. Primește-mă pe mine rătăcitul, și la viață mă ridică pe mine cel omorât, și mă îmbracă pe mine cu dumnezeiasca haină a mântuirii și a nestricăciunii.

Suflete depărtate de la Dumnezeu și lipsite de dumnezeieștile daruri, veniți cu căldură, și luând în minte întoarcerea desfrânatului, să strigăm: Părinte Bunule, greșit-am cu toții! Cel ce ești din ceruri, curățește-ne și ne mântuiește pe noi cei ce alergăm la mila Ta.

Ca unul ce ai mulțime multă de îndurări, nu Te îngrețoșa, Doamne, Doamne, de mine care în multe desfrânări am cheltuit bogăția, și acum alerg și strig către Tine: Greșit am Ție! Mântuiește-mă, pe mine cel ce scap la mila Ta.

A Născătoarei:

Liman de mântuire, de călăuzire și de părtinire, te am pe tine, eu, robul tău; scapă-mă de toate împiedicările cele cumplite, ca una ce ești bună, cu rugăciunile tale cele către Dumnezeu, Stăpână. Că spre tine cu dragoste toată nădejdea mi-am pus; ca să te slăvesc pe tine cu credință.

Alt Canon

Irmos: Tot neamul pământesc...

Oglindă a lui Dumnezeu te-ai făcut, Grigorie; că pe cel după chipul Lui neîntinat l-ai păzit, și mintea punându-ți bărbătește stăpân asupra patimilor trupești, ai luat chipul cel după asemănare. Pentru aceasta te-ai și făcut casă preastrălucită Sfintei Treimi.

Împăratul cel binecredincios te-a arătat pe tine ca și cum ai fi fost cu aripi zburând prin văzduh; că împreună cu dânsul te-ai luptat, ca un plin de dumnezeiescul Duh, împotriva lui Varlaam, celui cu minte deșartă și nebun, care a grăit lucruri nedrepte asupra înălțimii lui Dumnezeu; pe care cu dreptate l-ai biruit.

Slavă...

Cu totul fiind plin de înțelepciunea cea bună, mărite, ai strălucit lumină în lume, izvorând dogmele Ortodoxiei; căci cu iubirea filosofiei celei alese, înțelepte, ai luat în pânțece dumnezeiasca frică și ai născut cuvintele Duhului.

Și acum..., a Născătoarei:

Cântare de mulțumire cu un glas aducem ție noi credincioșii, de Dumnezeu Născătoare; că tu ai dezlegat blestemul nostru cel de demult și toți luăm prin tine dumnezeiasca binecuvântare, mântuire, luminare, milă și bucuria cea veșnică.

LUMINÂNDA ÎNVIERII

Slavă..., a sfântului:

Podobie: Cu Apostolii să ne suim...

Bucură-te, lauda părinților, gura teologilor, sălășluirea tăcerii, casa înțelepciunii, căpetenia învățătorilor, adâncul cuvântului. Bucură-te,

organul lucrării, înălțimea gândirii la cele de sus, tămăduitorule al bolilor omenești. Bucură-te, locașul Duhului, viu fiind și după moarte părinte.

Și acum..., a Născătoarei:

Doamnă, a tuturor Stăpână, apucă înainte întru primejdii, sârguiește întru neazuri, fii de față în nevoi; ca să nu ne apuce pe noi în ziua sfârșitului nici satana, nici iadul, nici pieirea. Ci să stăm toți nevinovați înaintea înfricoșătorului divan al Fiului tău, o, Maica lui Dumnezeu, Stăpână! Căci câte voiești, le și faci.

LA LAUDE

Se pun stihirile pe opt și se cântă: 5 stihiri ale Învierii și aceste 3, glasul 1:

Podobie: Ceea ce ești bucuria...

Fericită viață ai petrecut în lume, și acum te veselești împreună cu mulțimile celor fericiți, și pe pământul celor blânzi ca un blând locuiești, Ierarhe Grigorie. Îmbogățindu-te de la Dumnezeu cu darul minunilor, care dai celor ce te cinstesc pe tine.

Stih: Gura dreptului va deprinde înțelepciune și limba lui va grăi judecata (Ps. 36:30).

Dogmele dreptei credințe le-ai sădit, tăind, fericite, spinii relei învățături, și sămânța credinței bine înmulțind-o, cu ploaia cuvintelor tale spic însutit ai adus lui Dumnezeu, ca un plugar iscusit.

Stih: Auziți acestea toate neamurile, ascultați toți cei ce locuiți în lume (Ps. 48:1).

De strălucirea vieții tale celei fără de prihană s-au mirat mulțimile îngerilor și ale oamenilor, fericite; că de bunăvoie te-ai arătat tare nevoitor și pustnic și arhieru și vrednic slujitor lui Dumnezeu și prieten adevărat.

Stih: Scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu! Înălță-se mâna Ta! Nu uita pe săracii Tăi până în sfârșit (Ps. 9:32).

Și stihira Triodului, glasul al 6-lea:

Celor ce umblă întru întunericul păcatelor, ai răsărit lumină, Hristoase, în vremea postului. Arată-ne nouă și ziua cea vestită a patimii Tale, ca să strigăm Ție: Scoală-Te, Dumnezeule, miluiește-ne pe noi.

**Slavă..., tot aceasta; Și acum..., a Născătoarei: Preabinecuvântată ești...
Doxologia mare, ecteniile și apolisul.**

Apoi se cântă: Slavă..., Și acum..., stihira Evangheliei. Ceasul întâi și Apolisul deplin.

LA LITURGHIE

Fericirile glasului, pe 6, Și ale sfântului. Cântarea a 3-a, pe 1.

Apostolul: Din Epistola către evrei. Evanghelia de la Marcu și a sfântului.

CHINONICUL

Lăudați pe Domnul din ceruri. Aliluia.